

JURNAL

PENTRU PESINDIREA CITIZENILOR NATURALE SI ESAKTE, IN TOATE CLASELE

Pedigeat

BCU Cluj / Central de University Library Cluj

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 32.

(Anul al patrulea)

Bucuresti

30 August, 1859.

Compendiul: Alexandru de Humboldt.— Cactus de Cochise.— Trăile animalelor.— Comunicăți științifice mici.

Aleksandru de Humboldt.

Istoria victoriei oamenilor mari, este istoria epocilor mari; kaci omul se identifica cu epoca. Lăcrămile omului sînt marea timpului; nici un timp nu e în sine nici mare, nici mic. Oamenii lui maresc sau lui micșorează.

Dar între oamenii mari, care fac timpuri mari, se înțelepe numai aceia care au dobîndit numele „mare“ prin fantele lor proprii. Un principiu, un rege, un imperator este firește un om mare, sau se zice mai bine e o persoană mare. Dar ca să dobîndească de la istorie titlul de „mare“ (le grand) trebuie să facă abstracții de toate titlurile cele puse pe dinșă, de tot lăstrul etalajului de glorie și de mărime care lui înconjoară firește și se caște a dobîndi mărimea prin meritele sale proprii, prin lăcrămile sale în persoană.

Dacă voim a ne imagina un om mare care a zăclătit toată epoca sa cu numele său, un om mare care a dobîndit acest nume prin lăcrămile și meritele sale proprii; un om mare care a lăcrătit în folosul oamenilor dar nu în deprimăntul ei (ca unii conșerari și soldați săi aștorării mari); dacă voim toate acestea zăclă, se ne zăclă la Aleksandru de Humboldt, se stăciem biografia și istoria victoriei lui.—

Eată numele lui în folosul lectorilor noștri români o prescurtare a biografiei lui Humboldt.

A. de Humboldt era un om foarte fericit; kaci Natura a grăclădit nestă dînsă o mlaclime de dăclă și kvalități preclioase. El a trăit mlaclă, a zăclă timpuri estăordinare, pline de evenimente estăordinare. Keapă anul nașterii sale (1769) era un an fericit pentru lume; kaci în acest an au păclăclă mlaclă oa-

menī marī: Napoleonu, Wellington mi mēdī
 aļģi aļ nēskstē in ačestē anē. Humboldt avea
 ferīčipea a vedea inķē ne Friedrichul čelē mare,
 ne ačestē peče filosofē kape a peinviatē in
 timurīle moderne, imācina čea mare a xūš im-
 pēratē Marcu-Aureliu antikē. Provēdinga a nēs ne
 Humboldt, ne ačestē čeniē lēntētorē kē Natspa
 pentpē deskoperipī nsoi, in tr'znē timpē eminentē
 de lēntē, kindē oamenī s'a lēntatē nē nēmaī in trē
 sine, imperiē kē imperiē, načisni kē načisni darē
 mi diferite klase ale sočietēdeī lēntinds-se in-
 tr'insēle. Ačestē timpē era atitē de velikosē,
 atitē de dērimētorē, in kītē parkē kearē istoriea
 zņiversaalē s'a lēntatē mi ea; kēčī timpēlē mo-
 dernē nēskstē aksmē (la 1789) a in trātē in tr'o
 lēntē sņņepoastē mi kpinčēnē kē snipitēlē de
 maī nainte, kē snipitēlē feodalē aļ sekkelorē
 mediane.

Humboldt in kopilēria sa, a vēzētē pesbealē
 independēgeī Statelorē zņite kē Angliea; aičī
 kontinentēlē nsoē a in trātē in lēntē kē kon-
 tinentēlē vekīē pentpē emančipāčisneā sa poli-
 tikē; in tinerečea sa, s'a infēdijatē okīlorē sēi
 marele spektakolē aļ revolūčisneī frančeze
 kindē diferitele klase ale sočietēdeī s'a lēntatē
 iarē pentpē emančipāčisneā lorē. Bērposiea,
 emančipāčisne-se de sklavačisnē in kape a činētr'o
 aristokraciea feodale. Maī ne žpmē (1792) Hum-
 boldt a vēzētē lēnta zņei načisni marī in kontra
 aļzētreī monaršiče mi iarē maī ne žpmē a
 asistatē la lēnta načisnīlorē in kontra zņei na-
 čisni aļzētoare aļņpra libertēčilorē mi inde-
 pendēngelorē lorē.

Asta este zņē mare kanitēlē de lēntē la
 kape a asistatē Humboldt ka omē mi ka četē-
 deanē. Darē sē privimē aksmē mi la lēntele lēi
 Humboldt in kontra natspeī, ka zņē natsralistē
 temepariē, in trēnidē mi kē totēlē kētežtorē.

Este kņnoskētē kē nē todī voiačiorī kape
 kēlētorēskē in dēriēle trēpikale, sintē ferīčidī a
 skēna fēpē perikolē viegeī d'aveste klime sņ-
 moase darē primēždioase pentpē omē; „Nē totē
 omē sē plimēbē fēpē pedeanē in trē pēdēriēle
 palmiēriēlorē“ ziče zņē proverēž. Mēdī dīn
 voiačiorī mtiingifīčī se pēpēž ne fic-kape anē in
 in trēpinderīle lorē kētežtoare. „Mēdī sintē
 kemačī, pēčini aleshī.“ Humboldt era zņalē
 dīn tr'avešmī pēčini aleshī.— Fiindē in trēžē, s'a
 plimēbatē in kēlēžra aržtoare a dēriēlorē tro-
 pikale, darē mi maī ne žpmē fiindē zņē vētrīnē
 de 60 de anī a kētežatē de s'a sēitē ne mēnčī
 Ural mi Altai in Siberia mi aičī a skēpatē fēpē
 vēžtmare pentpē sņņēlatea sa.

Humboldt se vēkēpē de toate fakultēdīle
 nizikoločiče in gradēlē čelē maī mare de sņņe-
 priopitate mi pērfekčisne. Avea o admirabilē lim-
 nezīčisne a in trēlīngēdeī, o mare tērie a kon-

čengisneī mi o zītētrē sīgēpē mi pēnede de ob-
 servētorē. Darē in privīngā kombināčisneī ideī-
 lorē, eļē a fostē zņikē in timpēlē modernē mi
 nēmaī Aristotel mi Leibnič nstēa sē se mēssēpe
 kē dīnsē. Memorizēlē lēi era foapte mare, si-
 gēpē mi nē l'a lēsatē ničī odatē. Avea mi o
 mare elokēngē mi vorbea desņpe lēkēriēle
 čele maī inalte k'o mare kīaritate mi zņšpīngē.
 Apoi in tokmaī kēzē a vorbitē, a mi skpīšē. Tre-
 sorēlē kēnoštīngelorē sale era nemēžčinitē, darē
 avea mi talentē mare d'a se folosi de deskō-
 perīle altorā, d'a le kombinā kē ale sale mi
 d'a face aša zņē čē-va mare mi gloriosē pen-
 tē mtiingē. Kē drentē kēvitē s'arē nstēa ziče
 de dīnsēlē ačēea čē a zisē eļē pentpē amikēlē
 sēž. L. de Buch, adekē kē zņde a zņelatē a
 lēsatē žpme strēlāčitoare dāne dīnsē. Marele
 Goethe a zisē desņpe Humboldt kē este in tim-
 pēlē nostpē „zņē omē la in trēdīmeā kērvīa ni-
 minea n'a ačēnsē.“

Ačēla kape va skpīe odatē biografiea lēi
 Humboldt, va skpīe istoriea mtiingelorē in čei
 dāne žpmē sheaī-zēčī de anī. Kēčī vieaga lēi
 Humboldt era pesmatsēlē tēžpōra trēsazpī de
 mtiingē mi de deskoperipī in čei dāne žpmē 60
 de anī. Čeografīi, iļē nēmeskē profesōrēlē lorē;
 istoriografīi zikē kē ei iļē sintē datorī mēlēž; filo-
 ločīi asīgēpē kē a vērsatē o lēminē mare ašņ-
 pra mtiingēī lor. Apoi toate pamēriē ale mtiingē-
 lorē fizīčē mi natsrale eraž domēnēlē gloriēī
 sale. Eļē a skpīšē mi a iļēkikatē omēriē klasīčē
 in līmva latinē, dērmanē, frančežē, anglē mi
 sņaniolē. Toate ačeste līmve eļē le skpīeā a-
 lītē de sine ka līmva sa proprio (dērmanē). Sintē
 aksmē 40 de anī kindē Humboldt a datē lekčisni
 mtiingifīčē pēvlīčē in Parisē mi frančeziē aļ zisē
 kē ačestē dērmanē mīneazē līmva lorē kē atita
 kīaritate, elegančē mi pērfekčisne in kītē pēčini
 dīn profesōriē frančeziē se vēkēpē d'aveste darēpī.

Humboldt era omēlē „amīndēpōrē lēmīlorē
 (de deux mondes) kēzē s'a espmīmatē zņī. Kēčī
 in kontinentēlē vekīē ka mi nsoē a lēsatē žp-
 mele netēžēdēsite ale lēkēriēlorē mi deskōpe-
 ripīlorē lēi. Darē nē nēmaī globēlē nostpē, čī
 toate čele-lale kōpēriē čerešmī a imērvēčimatē
 čeniēlē lēi. Žītētra sa inaltē filosofīkē, a im-
 vērvēčimatē totē zņiversē. Eļē in sņmī ziče zņde-
 va „motīvēlē čelē maī pīnčīpalē aļ lēkēriē-
 „lorē mele era tendenčā d'a pīčēne toatē na-
 „žtra in dēnere, d'a kombinā toate fenomenēle
 „eī, la zņē čeva in trēžē, zņikē mi a pēsentā
 „toatē kreāčisneā ra zņē čeva pērfekčē, vīž, ka
 „organismēlē čelē maī imensē, čelē maī pēr-
 „fektē mi čelē maī admirabilē.“ Darē, koltinē
 Humboldt, „m'amē in kpedīngatē kē fēpē kņno-
 „štīngā pēriēlorē Natspeī in detaīlē, nē pētemēž
 sē imērvēčīzētmē totalitateā eī; kēčī toate pētr-

дїле штиинцелорѣ сїнтѣ мерате знеле кѣ ателел инт'рѣнѣ модѣ соарте интїнсѣ. Аша с. е. стѣділѣ ботанїчеї не адѣче ла кѣношїнїа дїферїтелорѣ клїме але пѣмїнтїлї, ла ѣеорѣаїеа ботанїкѣ, ла метеорологїе, ла фїзїка глобїлї шї ла стѣділѣ тѣтрора кондїгїєнїлорѣ комплїкате шї аскѣнсе каре контрїбїескѣ ла їнтїрїдїреа кѣлѣсрїеї шї а фрїгїлї не пѣмїнтѣ. Апої стѣділѣ метеорологїкѣ маї интїнсѣ, не адѣче дрентѣ ла стѣділѣ зніверсїлї кѣ тоате корпїрїеа черешїї каре їнконїорѣ глобїлѣ нострѣ; кѣчї тоате аѣ дїферїте їнфїзїнїе неїтѣрїдїсїте асїпра глобїлї пѣмїнтескѣ.

Їн ачестѣ модѣ Humboldt s'a прегїтїлѣ ла їдеаа чѣа маї маре, чѣа маї зніверсїлї каре а продїсї картеа чѣа маї зніверсїлї шї тѣреагї а їмпїрїлорѣ модерне: аста есте картеа са нѣмїтѣ „Cosmos (лїмеа).“ Бїтїрїлѣ Humboldt ла вїрста де 80 де ані, н'а їнчѣтатѣ а лїкра ла ачестѣ онѣ дїрантїкѣ. Пїнѣ ла моартеа лї н'а скос'о дїн мїнѣ, тоѣ адѣгорїндѣ шї тоѣ перфекїонїндѣ ачестї монїментѣ лїтерарїѣ колосалѣ алѣ ачестї денїѣ знікѣ.

Дарѣ не лїнѣ ачесте їмense лїкрїрї шїїнїфїче, Humboldt н'а їнчѣтатѣ а лїа парте асїлїт шї ла евенїментело полїтїче каре s'a петрекїтѣ їн крїсїлѣ вїеїеї салє. Їн прївїнїа полїтїчеї, Humboldt, де шї амїкѣ їнтїмѣ кѣ чѣа маї маре партеа а сїверанїлорѣ контїнпоранї (прекїмѣ Louis Phillipp, Friedricul Willhelm IV ш. ч. л.) кѣ тоате ачестеа ера тоѣ-д'аїна знѣ омѣ лїбералѣ кѣ дезїфїрїе. Ачѣаста нѣ е де мїраре; знѣ омѣ алѣ натрїеї, нѣ поате сѣ фїе алѣ-фелѣ де кїтѣ лїбералѣ шї марнанїмосѣ ка натрїа їнзї; ачѣастѣ маїкѣ а ноаспрѣ етѣрнѣ лїбералѣ шї марнанїмоасѣ. Натрїа есте знѣ комплїкѣтѣ їнфїнїтѣ де пропресе; знѣ омѣ алѣ натрїеї, трѣбѣе дарѣ лѣ фїе пропресїстѣ; Humboldt ера знїлѣ дїн чѣї маї комплїкїї пропресїстї. Натрїа нѣ шїїе сѣ факѣ деосїрїе де касте, де класе шї де релїгїе; пентрѣ дїнса онїлѣ есте омѣ кѣ ачелашї органїзмѣ кѣ ачѣашї кондїгїєне а вїеїеї, фїе воерѣ саѣ дїранѣ; фїе крешїнїѣ, мїсїлманѣ саѣ еврейѣ. Аша дарѣ шї Humboldt їн тоатѣ вїеаїа лїї, s'a лїнтатѣ їн контра ексклїсїєнїлорѣ соціале саѣ де релїгїе каре аѣ дрентѣ сконѣ а аїеїа їнтре оаменї нїшїе варїере артефїціале шї анїнатрїале; а амарї вїеаїа знора їн бенефїцїлѣ аїтора, а крѣа класе прївїлїеїеате шї непрївїлїеїеате, саѣ ка сѣ зїчѣмѣ маї бїне, знеле авїндѣ прївїлїеїлѣ d'a петрече тоатѣ вїеаїа лорѣ їн плѣчере, рїсѣ шї бїкїрїе шї аїе а о петрече їн офтїрї шї лакрїмї.

Кѣ їменїтатеа а ѣенїлїлї сѣѣ, поате сѣ се тѣсїре нѣмаї зелїлѣ сѣѣ шї аїтївїтатеа са неїтїрїнїтѣ. Де ла вїрста де 18 ані пїнѣ ла ачѣеа де 30, а петрекїтѣ вїеаїа са кѣлѣторїндѣ їн контїнентїлѣ Америкїеї, ка сѣ їмборѣѣаскѣ шїїнїа

кѣ десконеїрїї нїої, Дарѣ есте знѣ чѣеа ре-маркабїлѣ! Humboldt зїче кѣ онїлѣ адмїрїабїлѣ алѣ лїї Bernardin St. Pierre. „Paul mi Virginia“ а авїтї чѣеа маї маре їнфїзїенѣ асїпра карїереї салє; кѣчї ачестѣ таблѣлѣ їнкїнїтїлорѣ алѣ натрїеї, л'а їнспїратѣ кѣ аморїлѣ натрїеї шї алѣ стѣділїлї еї. Аста есте їарѣ о довадѣ нїоѣ кѣ, нѣ кѣлѣтїра меморїлїлї, чї кѣлѣтїра фантасїеї шї їмаїнїагїєнїеї нїанїеазѣ тїнерїмеа їн адевѣрпата калє їналѣ а оменїеї, їнспїрїндѣї d'знѣ аморї синчѣрѣ пентрѣ кѣлѣтїлѣ адевѣрїлї шї а фрїмосїлї. Тїнѣрїл Humboldt, нїтїлѣ кѣ їдеїле поетїче але лїї Bernardin St. Pierre, а вїзїтѣ їн пѣдїрїе вїерїе але Америкїеї мерїдїонале, їн їменїтатеа продїкїєнїлорѣ вегетале а ачестїї контїнентѣ тропїкѣ, знѣ чѣеа їнфїнїтѣ шї дївїнѣ. Їнїма лїї s'a дескїсѣ їн тоатѣ ларїїтатеа еї ла ачесте їмпресїєнї тѣреїе. Пентїлѣ сѣѣ а рїсїлїатѣ сїлїмїлїлѣ ачестѣ балсамїлѣ алѣ вїеїеї сїлїетешїї каре зїплє тоатѣ натрїа, зндє еа дезволта таблѣлѣ фрїмїсїеїелорѣ салє неїтїрїнїте шї тресорїлѣ форїелорѣ салє мїстерїоасе, аскѣнсе їн сїнїлѣ сѣѣ їменїлї.

Ачѣастѣ їмпресїєне маре поетїкѣ, Humboldt а шї репродїс'о їн онїрїеа салє. Де ачѣеа, кѣ дрентѣ кѣвїнїтѣ s'a зїсї кѣ Humboldt ера чѣлѣ маї маре пїкїоре (жїгравѣ) пентрѣ неїзаїїсїрї (дїрїїне); кѣчї дескїрїеа лїї а Америкїеї мерїдїонале, нѣ есте о сїмплѣ дескїрїе сеакѣ, чї есте таблѣлѣ чѣлѣ маї сїлїмїлѣ каре а ешїтѣ вр'о датѣ дїн мїна знїї пїкїорѣ де дїрїїне.

Їнт'рѣнѣ крїсїлѣ де 60 де ані, Humboldt ера їн кореспондѣнѣ шї релїагїєнї шїїнїфїче кѣ оаменїї чѣї маї їнсемнагїї дїн їмїлїлѣ лїї. Кореспондѣнїа лїї, кїндѣ ва фї вр'о датѣ пѣлїлатѣ, ва констїтїї негрешїтѣ онїлѣ чѣлѣ маї їнспрїкїїлѣ дїн їмїлїлѣ нострѣ. Дѣїа фїїндѣ знѣ сколарѣ їнїпрѣ ла акадѣміе де Freiburg, а статѣ їн релїагїєне кѣ чѣлѣврїлѣ ѣеолорѣ Leopold de Buch, кѣ вестїлїлѣ мїнералорѣ Werner шї мїлїї алїїї. Їн зніверсїтате де Goetinga а фїкїтѣ алїанѣ кѣ чѣлѣврїлѣ професорѣ де philologie, Heine; кѣ мареле зоологїлѣ Blumenbach, кѣ ботанїстїї Vildenow, Lincu, кѣ їстопїорѣаїї фїлософї Heeren шї Schloetuer, шї кѣ есчелентїлѣ лїтераторїѣ шї крїтїкїлѣ Schlegel. Пе зрїтѣ Humboldt s'a дрїсѣ ла Hamburg ка сѣ стѣдїеїе шї шїїнїеїеа фїанїеїї шї теорїеа чїркїлагїєнїеї ванїлорѣ. Еатѣ Humboldt стѣдїїндѣ шї шїїнїа банкїерїлорѣ!

Аколо s'a дескїсїлѣ пентрѣ дїнсѣ о епокѣ нїоѣ; аколо а їнтїлїнїтѣ не Klopstok (неїспїторїлѣ кїнїтїрїлорѣ алѣ Mesiadeї) не Vos (їнїмїтабїлѣ традїкїлорѣ оперїлорѣ лїї Homer їн лїмба ѣерманѣ versїфїате) їн Iena а фрїатернїсїлѣ апої кѣ чѣї марї дої діоскрїї їн лїтератїра ѣерманѣ: Schiller шї Goethe.

Аша дарѣ а вїзїтѣ Humboldt тоїѣ чѣеа ера маре шї еїненїтѣ їн сїера оаменїеї, прокїмѣ

mi totă ce era remarcabilă în domeniul naturii. El n'a fostă ca unul din acei „savanți de cabinet” care nu ează nici odată de cabinetul lor de lucru mi pentru care, toată lumea este acestă cabinetă mișă mi mizerabilă. Humboldt era nu numai unul omă ală studiază, ci mi omă naturii; el n'a venerată numai teoria chemică, cumă zice Goethe, ci mi viața reală, verde mi proaspătă. Elă nu s'a îndrăstă în ideile abstracte, fiktive, ci spiritulă mi i a plătă în imensa lume reală, acestă nemăritoră templă ală gloriei creatoră.

În acestă kină a petrecă Humboldt o parte mare a vieții sale în voiajuri; kăci numai în voiaje poate cine-va să văză mi să studieze lumea în dimensiuni mari. Elă a străbătă toată Germania, Franța, Anglia, Elveția, Italia, Polonia mi Galizia kă unul voiajoră utiilită; dară în mizloculă acestoră ocupațiuni utiilită era înscrinată mi kă misiuni diplomatice. La 1796 îi a mărăț mama, atănci vândă-se singură mi izolată în Europa, a născuță în singulă săă ideea d'a face kăltorii mari afară din Europa. Inima lui l'a trasă afară la oceană, la această lume largă, imensă, imăziulă infinită. Elă a șmblă să factă pe corăbie o kăltorie împrețiră pământulă împrețură kă amirală *Budin*, săă să meargă la Egiptă kă lordulă *Bristol*; dară prin întâmplare făindă kănoșingă kă savantulă *Bonpland* s'aă hotărăț amindoi d'a făcă împrețură kăltorieă loră celoră în sădă America.

Nu întemă să ne întindemă aici mătă asupra acestă voiajă care a devenită unul trespă de deskonepire pentru lumea utiilită; numai atăta întemă să zicemă kă acestă amindoi voiajori n'a lăsată în acestă kontinentă imensă, unul colă care nu l'aă vizitată, unul vâlcă care nu s'aă srită ne dănsă, unul munte care n'aă mșrată înălțimea lui; unul animală noă care n'aă descrișă mi o plantă remarcabilă care n'aă adănată în erărieă loră. Șeai-zeci mi două luni a dăntă acestă voiajă memorabilă pentru totă d'asna.

Humboldt, de mi germană, a alesă dăne întoarcerea sa în Europa, Parisă dreptă locăingă sa konstantă. Ună omă șniversală kă Humboldt, poate să mi plătă numai într'ună orașă șniversală kă Parisă. În această epocă a vieții sale, s'a întimplată mi voiajulă mi împrețură kă Gay-Lussac la Italia. Totă în acestă timpă lă răsimă kă unul diplomată lăindă parte la kongresulă de Aix (Aachen) mi Verona.

În anulă 1827, s'a întorsă la Berlină; dară neodina șfletulă săă lucrătoră mi aktivă, nu lă a lăsată kă să odinească mătă timpă mi

deja lă vedemă învăindă kă zelă lămbă persică, prăvăindă-se pentru o kăltorie la Persia mi India. Însă dăne cereșă mi dopingă împrețură Pășiei, Humboldt s'a dășă la Siberia kă să studieze mi această lume polară nekănoskă, plătă de groșelă unei klime teribilă mi de ekozilă mai teribilă a nemăroșeloră viktime omenești. În anulă 1829, Humboldt împrețură kă kimistulă Rosa mi kă tatălă infăzoriiloră, Ehrenberg, a înčență kăltorieă loră prin Moskva mărindă la Ikerinenburg mi Ural, la Tobolskă mi la Altai înaintă kăpară pătă la hotărășă Kinei. Pentru luni a dăntă această kăltorie în care Humboldt a străbătă unul dășă de 2320 mile germane (1260 poște auroane).

Asta a fostă cea dăne șpmă kăltorie mare a lui Humboldt; d'acumă înainte a petrecă 30 de ani elaborăindă mi aranșăndă ceea ce a văză mi deskonepită în nemăroșelă voiajuri ale vieții sale. Care întemă să enșmerșă mi toate deskonepirile mi toate lucrărieă lui Humboldt în diferite părți ale întăceloră? Care întemă a ne întinde aici kăpară vorbindă în șkștă despre mărimea onșriiloră sale utiilită? Neremășă kă, nu! Numă atăta vomă pomeni kă numai raportulă despre voiajulă săă în America, konpinde o șerie de 17 volumuri în folio mi de 11 tomuri în quartu.

Kăltorieă sa în Asia konpinde asemenea multe volumuri; pe șpmă a păblăkată onă săă celoră întălată „cherchetărie kritice despre desvoltarea utiilită geografice a Americă mi a progreseloră astronomice în seculă ală 15-lea mi 16-lea.”

Kă să ață cine-va o idee despre mărimea materială mi utiilită gătădită în aceste onșri, e destă kă să zicemă kă unul esemplă (kompletă kă toate tablărie) a kăltoriei sale în America, kostă zece mi șpani (o mie de galbeni)!

La o vîștă de 74 de ani, kăndă totă omă înțene a se odini de lucrărie sale, Humboldt a întreprinsă onă săă celă mai dăntă: *Cosmos*. Dară elă zice kă mai înainte kă șeai-zeci de ani, elă noartă în singulă săă planulă acestă omă! Această karte *șnikă* este tradășă acumă în toate limbelă civilizate.

Elă o mișă revistă a vieții a acestă omă mare, a acestă ură ală lumă utiilită care în viața sa pibată cpa omă celă mai dăntă, celă mai komșititoră, vătă kă totă șfletulă ideiloră literale; șstă, toleranță mi progresivă.

Elă unul omă mare nemăritoră pentru toate timpărie; pătă kăndă va fi America kă Cordieră șă, Asiaă kă Altaiul ei, Aleksandru de Humboldt va fi nemăritoră.

Cactus de Cochenille.

Чине нэ кэноаште Cactus, ачесте plante de forme bizare care seamănэ пэцинэ кэ plantele obiсnuite ши се deosebеште printr'о грэсime кэроасэ care аэ frэnzеле ши кеарэ трэнкэлаэ лорэ. Синэ вн Езрона знии оаменэ amatoré de rarитэци в лэкрэриле натреэ care аэ колекциони втреци де фелэримэ de Cactus, зна маэ бизарэ de китэ алта. Дарэ втре toate ачестеа фелэримэ de Cactus, este знэлаэ care се deosebеште prin folosэлаэ mare care 'лэ прокэрэ оаменилорэ. Дарэ ачестэ folosэ нэ vine де ла plante в sine, чи d'эn animal insetэ care се цине не дэnsэ. Asta este фелэлаэ нэмитэ Cactus de Cochenille (Cactus Cochenillifer) fiindэ кэ не дэnsэ че се цине inseta Cochenille care este foarte кэстатэ printr'о вэnсеа ромие прецэцитэ care дэ.

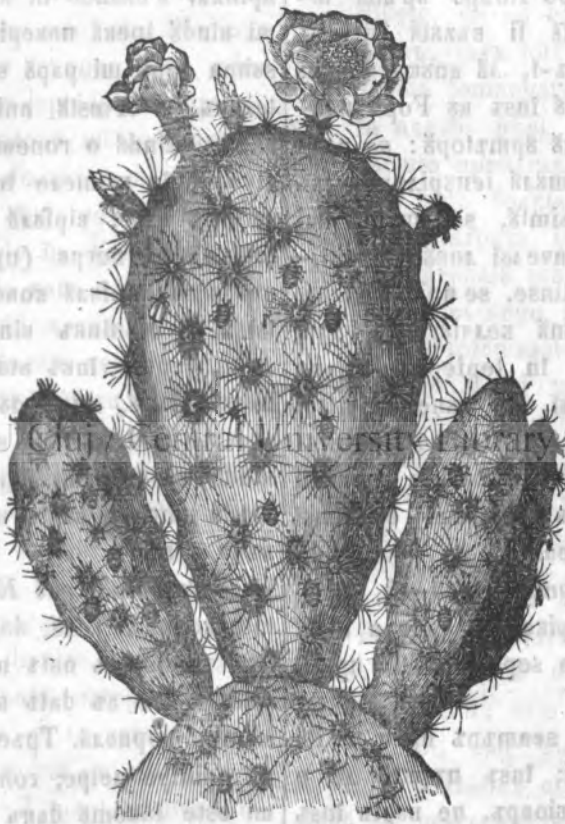
Ачестэ Кактэсэ seamэнтэ мэлэ кэ Кактэ care 'лэ vedemэ adese-орэ кэливалэ в гивечиэри в каселе noastre (Opuntia vulgaris) внсэ ачестэ Кактэ de Коменило креште нэмаэ в сэдэлаэ Americéи ши а Italiei Де ши в старе сэлватикэ коменила сэ цине не нэмитэлаэ Cactus, внсэ кэлтэра este в старе сэ мэреаскэ мэлэ нэмэтрэлаэ insetелорэ. Синэ в Мексико (Americэ) ниште ашезэминте марэ нентрэ кэлкэлтэра кошенилэ; ачесте ашезэминте се нэmesкэ „Nopalerie“ (кэчи планта Cactus се нэmesше ши Nepal сээ smokine de India fiindэ кэ дэ фрэкте care seamэнтэ кэ smokinэ.)

Кеарэ дэне че Cochenilla а devenитэ знэ артиколэ de comerкэ foarte импортантэ, оаменэи н'аэ шэитэ внкэ нимикэ desupe ориципа са; ши кеарэ натэралэстии челебриэ ераэ в индоиалэ дакэ

Cochenilla este знэ animalэ сээ о plantэ? Пинэ kindэ вн анэлаэ 1725, Оландезэлаэ Melchior van Rauscher а констатээ prin черчетэри ши кеарэ аtestатэри официале date де кэтре знэ амбасадорэ мексиканэ тримисэ денадэnsэ ла Езрона, кэ Cochenilla este знэ animalэ (insectэ) care трэеште не о plantэ.

Вн тимпэлаэ (Seasonэлаэ) плоии, сэ мэstreазэ коchenилэ виэ в каселе оаменилорэ не ramэриле planteи Кактэ, ка сэ нэ мэtimeаскэ де змезеалэ ши рэчеалэ; дэне че аэ вчетатээ плоиле, ле нэне сээ черэ либерэ, атэнци крескэ алта де исте вн китэ не fie-каре анэ даэ чинэ реколте. Femела ачестэи insecte (care аэ мэprimeа знэи бобэ де пэперэ ши синэ вэзэнтрэ ромии внсэ акоперите кэ знэ фелэ де пэлбере алэ) даэ нэmita вэnсеа Cochenille. Оаменэи ле scoate де ла plante prin кэците неаскэците ши ле пэнэ не табла де ферэ ферэинте ка сэ ле оmoаре. Kindэ s'аэ эскатэ аэ мэprimeа знеэ mazepe.

Ачестэ insectэ е foarte родитоаре. Знэ поронэ де знэ кимпэ семэнатэ кэ ачестэ Cactus, дэ 200 фэнци коchenилэ; апоэ вн fie-каре фэндэ втре 70 миэ де insecte! Маэ нэинте, негоцэ кэ кошенилэ ера foarte импортантэ; кэчи нэмаэ де ла Мексико veneа не fie-каре анэ ла Езрона кошенилэ в валоаре де 1 1/2 милиоане галвенэ. Акэм внсэ ачестэ негоцэ а пердэстэ мэлэ дин импортанца лэи, дэне че вн локэлаэ кошенилэи s'а втродэсэ в пикэтрэ алэ колоаре прекемэ Crap, Lac-Lac ш. ч. л. Кэ toate ачестеа, колоареа коменилэи дэ чеа маэ фрэмоасэ колоаре ромие нэмитэ коkinade (эcarlate) ши este ши акэм foarte кэстатэ.

Planta Cactus de Коменилэ (Cactus Cochenillifer).

Трайлэ анималелорѣ.

(Ѣрмае.)

Еуро сеамъ преа мѣлѣ кѣ Исторіалѣ, инсѣ *Еуро се* афлѣ нѣмаі вѣ климеле калде, есте знѣ анималѣ индепендѣ, дешентѣ, лешне де а фѣ инвѣдатѣ, дарѣ д'о фѣре реа, маі кѣ сеамѣ kindѣ есте некѣжитѣ. Колоареа ординарѣ а пеллеі салѣ есте галбенѣ, амостекатѣ кѣ албѣ. Кѣ ачестѣ а-нималѣ се сервескѣ а принде енѣрѣ албі. *Ѣра* интре ачесте доѣе анимале есте аша де маре, кѣ арѣиндѣ чѣнева знѣ *Еуро* тѣнѣрѣ вр'знѣ іе-нѣре албѣ пе каре сѣ нѣ-лѣ фѣ вѣзѣтѣ нѣчѣ зѣ датѣ, индатѣ с'арѣнкѣ асѣпрѣ-ї, лѣ анѣкѣ де гѣтѣ шѣ-ї сѣѣе сѣнѣеле. *Вѣнатѣ* инсѣ кѣ *Еуро* пен-тѣрѣ іенѣрѣ се фаче вѣ модѣлѣ зѣмѣторѣ: се сло-воаде знѣ *Еуро* супре кѣлѣкѣшкѣ іенѣрѣлорѣ албі, шѣ ачешѣа, индатѣ че-лѣ сѣмѣтѣ, се сперіе шѣ ворѣ сѣ фѣгѣ прѣн гѣзѣрѣле ачелѣі локѣ; инсѣ фѣ-індѣ кѣ аколо сѣнтѣ кѣрѣсо інтѣнсе, се вѣрѣндѣ лешне. *Еуро* инсѣ требѣе сѣ аїѣѣ знѣ велѣзѣгѣ ла гѣрѣ, кѣчѣ атмѣнтѣрѣлеа интрѣндѣ вѣ терѣерѣ омоарѣ кѣї-ѣа дѣн ачѣі іенѣрѣ албі, ле сѣѣе сѣнѣеле, шѣ пе зѣмѣ адѣоарѣме знѣ *соннѣ* аша де адѣнкѣ інкѣтѣ рѣмѣне адѣорѣмѣтѣ нѣнѣ ла 24 де оре шѣ маі мѣлѣ парѣеа фѣмеіаскѣ (фѣмѣла) есте маі мѣкѣ де кѣтѣ парѣеа вѣрѣзѣтеаскѣ; еа поарѣтѣ 40 де зѣле вѣ нѣнѣчѣе шѣ пе зѣмѣ фатѣ 4—5 нѣї.— *Еуро* есте ординарѣ дѣн Афѣрка, де зѣнде а fostѣ транспѣортатѣ вѣ Іспанѣа шѣ а сервѣтѣ пѣнтѣрѣ прѣн-деѣеа іенѣрѣлорѣ албі.

Велѣта саѣ *нѣвѣстѣка* сеамѣнѣ преа мѣлѣ кѣ *Мардерѣлѣ* шѣ *Исторіалѣ*; инсѣ пѣрѣлѣ лѣї е маі скѣртѣ, де колоаре гѣлѣіоарѣ, пе вѣртѣ инсѣ фѣіндѣ алѣѣ.— Ачестѣ анималѣ трѣешѣе прѣн ам-баре, конѣтрѣ шѣ маі кѣ сеамѣ прѣн гѣзѣрѣле пѣ-мѣнтѣлѣї; елѣлѣ гѣнѣште порѣзѣмѣеї, нѣї де гѣнѣнѣ, прѣпелѣїѣе, полѣрѣнѣкѣї, шоарѣчѣї, соболанѣї, шѣ пѣ-рѣшѣште знѣ локѣ токѣмаї дѣне че а іспѣрѣїтѣ де мѣнкѣтѣтѣ тотѣ че се афла аколо пѣнтѣрѣ дѣнѣлѣлѣ, инсѣ кѣте зѣ датѣ і се інтѣмплѣ ка сѣ мѣнѣнѣчѣ атѣтѣ де мѣлѣтѣ вѣ кѣтѣ сѣ нѣ поатѣ ешѣ дѣн гѣзѣра са де сѣѣ пѣмѣнтѣ. *Кѣндѣ* интрѣ поанѣеа вѣ кѣте знѣ котѣгѣ де гѣнѣї, аѣе маре інлешнѣре а де-себѣ пе кокошѣ шѣ гѣнѣеле вѣтрѣне де нѣї чѣї тѣнерѣ пе карѣ-ї омоарѣ, спѣрѣгѣндѣ-ле канѣлѣ шѣ-ї іеа пе зѣмѣ кѣ сѣне морѣї пе кѣте знѣлѣ

знѣлѣ вѣ гѣзѣра са, зѣнде-ї лашѣ кѣте 2—3 зѣле нѣнѣ сѣ маі пѣтѣрезеаскѣ шѣ опѣї дѣнѣ ачѣеа-ї мѣнѣнкѣ.— *Фѣмѣла* поарѣтѣ вѣ нѣнѣчѣе 60 де зѣле шѣ пе зѣмѣ фатѣ прѣмѣѣѣара 3—5 нѣї, пе карѣ-ї пѣне інтѣр'знѣ кѣїѣѣ, фѣкѣтѣ де паїе саѣ де фѣї де еарѣѣ; нѣїї кѣрескѣ нѣмаї де кѣтѣ шѣ индатѣ зѣ-меазѣ пе мѣма кѣндѣ мерѣе ла вѣнатѣ. *Кѣндѣ* *Нѣвѣстѣка* веде пѣзѣрѣле пе каре воїешѣе сѣ ле прѣнѣтѣ, с'акѣнде вѣ кѣте знѣ трѣнкѣї де арѣоре, шѣ кѣндѣ трѣкѣ пѣсерѣле пе аколо, пѣвѣлѣште а-сѣѣѣра лорѣ шѣ парѣ се інтѣмплѣ ка сѣ нѣ ісѣѣ-теаскѣ.— Ачестѣ анималѣ пѣте, маі кѣ сеамѣ ѣара. *Кѣндѣ* о гѣнѣште чѣнеѣа, стѣгѣтѣ тѣре. Се зѣче кѣ вѣ климеле темперѣте шѣ калде, іеарѣна се факѣ алѣе; вѣрѣфѣлѣ коадѣї лорѣ инсѣ рѣмѣне тотѣ д'азѣна нѣгрѣ (пѣресѣмѣ рѣмѣне тотѣ д'азѣна нѣгрѣ шѣ вѣрѣфѣлѣ коадѣї *Ermelinului*).— *Нѣвѣстѣка* нѣ мѣнѣнкѣ кѣндѣ веде ка сѣ зѣтѣ чѣнеѣа ла дѣнса; ѣа інкѣ атѣнѣї есте інтѣр'знѣ фѣлѣї де неастѣмпѣрѣ, кѣтѣіндѣ а се аскѣнде кѣ ачѣеа че аѣе де мѣнкѣре, ка сѣ нѣ фѣѣ вѣзѣтѣ де чѣне-ѣа кѣндѣ ѣа мѣнка. Еїе доѣмѣ маі тоатѣ зѣоа; кѣндѣ зѣмѣлѣ, саатѣ шѣ нѣ есте вѣ стѣре а вѣ-ѣгѣа чеѣа.

Сѣсомулѣ саѣ *Ermelinul*, де шѣї есте пѣсте тотѣ корѣлѣлѣ алѣѣ, дарѣ аѣе тотѣ д'азѣна пе вѣрѣ-фѣлѣ коадѣї зѣ патѣ неарѣтѣ; ачѣеашѣ патѣ нѣ-шѣ скѣїмѣѣ нѣчѣ зѣ датѣ кѣлоареа са, кѣарѣ кѣндѣ о скѣїмѣѣ корѣлѣлѣ. Трѣешѣе прѣн кѣверѣне (пѣшѣтерѣї) шѣ прѣнтѣ пѣтѣре; гѣнѣште шоарѣчѣї шѣ кѣрѣїѣеле шѣ есте лѣкомѣ дѣнѣ оѣе, де ачѣеа іншоатѣ прѣн мѣрѣї пе ла інѣлѣеле вѣчѣнѣте ка сѣ гѣсеаскѣ аколо оѣе, шѣ інтѣмплѣндѣ-се ка сѣ фѣте вѣ а-чѣеашѣ кѣлѣторѣе, се інтѣрѣкѣ кѣ тодѣї еарѣшѣї ін-дѣрѣтѣї пе контѣнѣнтѣ, пѣнѣ пе нѣї д'азѣнѣра зѣнѣї вѣкѣтѣї де лѣмнѣлѣ, шѣ кѣ бѣтѣлѣлѣ траѣе ачѣеашѣ кѣрѣїоасѣ лѣнтѣре нѣнѣ ла зѣскѣлѣ. *Сѣсомулѣ* де шѣї есте знѣ анималѣ мѣкѣ, дарѣ есте кѣрѣаїосѣ, шѣ нѣ се темѣ де зѣрѣсѣ, де еланѣ, де вѣлѣтѣрѣї; пе ачѣешѣа-ї вѣрѣешѣе кѣте зѣ датѣ прѣн вѣкленѣа са, адѣїкѣ: елѣлѣ роаде імпѣрѣїзѣрѣлѣлѣ вѣлѣтѣрѣлорѣ нѣнѣ кѣндѣ ачѣешѣа адѣорѣмѣ, пе зѣмѣ пѣвѣлѣескѣ асѣ-пѣра лорѣ шѣ ле сѣѣе сѣнѣеле нѣнѣ морѣ; пе зѣрѣсѣ шѣ пе еланѣ-ї атѣкѣ пе ла зѣрѣкѣї, лѣїнѣндѣ-се а-

коло къ съ mare foruъ.— *Cacomylă domesticită*, kindъ-і дъ чинева карне, нъ о мънінкъ нъмаі de кітѣ, чи о ластъ нінъ се імнате ши атнчі о мънінкъ. Femela цине 56 zile în pîntече, ши fatъ 5 пѣі. Kindъ воеште чинева ка съ domesticăскъ знѣ cacomă, требхе съ-лѣ die denapте de локѣнѣа са, къчї skoate съ odoape неплкъкѣт. Blana-і este foarte stimatъ, ши маі къ seamъ коода: албѣеа інсъ а бланѣі лѣі peste кітѣ-ва тїмнѣ се skimбъ în гълѣзіі.

Marderulă саѣ *Jderulă* (M. Martes, Martes, Baum-marder) seamънъ atitъ de мълѣ къ dихорѣлѣ în кітѣ мѣлѣі нъ-і potъ deoseбі знѣлѣ de алѣлѣ. Къ toate ачестеа інсъ este съ diferingъ mare între amîndоѣе ачесте спѣе; къчї жде-рѣлѣ локъеште în сѣндѣлѣ пѣдѣрїлорѣ пе арборї, сѣгіндѣ de локѣнѣа оаменїлорѣ ши се гълеште în клїмеле рѣчї, пе kindъ dихорѣлѣ-ші are локѣнѣа са пе петре саѣ пе лїнгъ локѣнѣеле оа-менїлорѣ ши нъ се гълеште în клїмеле рѣчї; пе лїнгъ ачѣаста, în локѣ de патъ алѣ, ждерѣлѣ are съ патъ галбенъ пе гїтѣ; блана ждерѣлѣ е маі фїнъ ши маі траїникъ, de кітѣ чеа de dихорѣ; канѣлѣ лѣі е маі mare, нїчїоареле маі лънї, de ачѣеа fъе маі істе de кітѣ dихорѣлѣ. Жде-рѣлѣ парѣ се гълеште în клїмеле temperate din Европа, даръ în локѣрїе знде се афлѣ, адїкъ în цереле de ла nordѣ, се арацъ пе арборї ка пасерїе, minkindъ-ле оѣоле, omorındѣ ши пе веверїе ши пе алте asemenea natрънеде мїчї. Femela поартъ sarcina 56 de zile, ши fatъ 4—6 пѣі, пе pari-і нъне în къівѣлѣ алторѣ animale мїчї пе карї ле-а gonїтѣ, s. e. în къівѣлѣ ве-верїелорѣ. Măma nstreпте пе пѣі къ оѣъ пе карї ле іеаѣ, ши kindъ се факъ маі марї, атнчі-і іеа къ dinsa ши мерѣе ла вїнатѣ. Blana de ждерѣ, маі къ seamъ чеа oakешъ, este foarte прецїтѣ: къ кітѣ este маі oakешъ къ атїтѣ este маі stimatъ.

Блана Zibelinei се кзноамте дъне ачѣеа, къ пѣтемѣ да къ мїна перїї în toate дирекціїе къ съ înlesнїре екѣалъ. Ачѣастъ імпрецїраре нъ се гълеште ла нїчї съ алтѣ бланъ. Вїнареа zibelineлорѣ се фаче маі къ seamъ în Siberia къ кърса. Ачѣастъ вїнѣсарѣ este foarte греа ши перїкълоасъ, къчї zibelineа локъеште prin локѣ-рїе челе маі selvăтїе ши foarte фрїгъроасе, депъртатъ de локѣнѣеле оаменїлорѣ, de ачѣеа ши бланеле лорѣ аѣ знѣ прецѣ foarte însemнатѣ.

Lătra este natръ-педѣлѣ чѣлѣ маі вѣтѣмъ-торѣ în Еуропа pentръ нештеле че-лѣ prinde, тѣрѣспїндѣ ана ши gonїндѣ нештеле кътре цѣр-мѣрї. *Lătra* are (ка ши Jderulă, Tutoriulă шчл.) о пѣнгъ лѣнгъ ла шеztлѣ de знде ese o materie fetidă. Femela fatъ примъ-вара 3 нїнъ ла 4 пѣі întр'знѣ къївѣ; іусъ animalѣлѣ ачѣста-ші skimбъ къївѣлѣ, къчї кѣрїндѣ се імнате din рълъшїцеле de неште че рълъне nemїкатѣ. Знїт цїнѣ ачѣстѣ animalѣ în касъ ши-лѣ інвадъ а prinde неште пе каре-лѣ адѣче а касъ. *Lătra* нъ-ші skimбъ нїчї съ datъ пеллеа; блана са este foarte пре-цїоасъ.

Чївета, de ши este оріцїнаръ dintр'зъ цѣартъ кълѣдроасъ, інсъ totъ poate съ трѣаскъ ши ін-тр'зъ клїмъ temperatъ; інсъ нъ се poate прѣсі аїчї. În ачесте цѣрї маі фрїгъроасе, чївета се імвїнзеште преа мълѣ, къчї în patria са чївета selvăтїкъ este foarte пеа, ши мѣшкътѣра еї е foarte перїкълоасъ. Olandezїї, în секолѣлѣ тре-кѣтѣ, с'аѣ окъпатѣ мълѣ къ крештереа ачѣстї а-нималѣ, de ла каре аѣ австѣ знѣ профїкъ mare din cassa парѣмѣлѣ чїветѣ, че аѣ trasъ de ла ачѣстѣ animalѣ ши каре се вїндеа în Енглїтера ши în Франца. Къ кітѣ ачѣстѣ animalѣ мънінкъ къ маі mare постъ, къ алта чїветѣлѣ се фаче маі delicatъ în odoареа чеа плкъкѣт че are. Ачѣстѣ чїветѣ провїне dintр'знѣ касъ каре се афлѣ лїнгъ шеztлѣ animalѣлѣ; інсъ toate пѣрцїе корпѣлѣ ши кіарѣ ши пѣрѣлѣ аѣ odoape de чїветѣ.

Ікнемонѣлѣ (*Herpestes Ichneumon*, Man-guste, шоаречеле din Егїптѣ) seamънъ преа мълѣ къ *Furo*; este domestică în Егїптѣ ка нї-сїка ла пої; este bioїѣ, кѣрацїосѣ ши плкъкѣлѣ. În stare selvăтїкъ стъ ла малѣрїе апелорѣ ши kindъ се варъъ апеле, се дѣче foarte інчетѣ къ-тре локѣнѣеле оаменїлорѣ ши се ашеазъ аколо. Елѣ гонеште шоаречї, вроаште, шерпї, монїрле ши соболанї. Kindъ este domesticită, атнчі ши конїї се жоакъ къ елѣ: ı плаче преа мълѣ стъ-лѣ мїнгїе чїне-ва; kindъ се некъжеште е foarte рълѣ.— Ачѣстѣ animalѣ нъ poate сѣфери фрїгълѣ ши are о пѣнгъ къ о materie odorantъ ши рѣкорїтоаре къ каре animalѣлѣ се рѣкореште în кълѣдрїе челе марї каре domнеште în цара знде се афлѣ. Егїптенїї антїчї аѣ veneratъ а-чѣстѣ animalѣ, къчї кѣрѣдъ дара de шерпї, пе карї-і мънінкъ; мѣшкътѣрїе шерпїлорѣ нъ ле фаче нїмїкѣ.

Kînele este akviziziya și birșinua cea mai folositoare ce omul a făcut în pământ animală; chiar pământ zice că fără aceste animale toate черкъриле omul și supă a domesticiți alte animale, ar fi fost în deșert. Fidelitatea este caracterul său cel mai distinctiv; el s'a ținut de ne pământ; într'altă cuvânt, kînele este simbolul atașamentului celui mai constant, și a fidelității celui fără mărșini. Aceste simțiminte kînele le are prin menșinerea sa, prin mișkъриле okilor și a koadei sale; printr'aceste diverse mișkъриле el eșurim afekțiunea, rekъnoștinua, nemăclășmirea de lipsirea stăpînului și plăcere kînd șosește; — Sînt o mlașime de varietăți de kîni, însă pământ să le împărșim în acei că *persă* *l-nă* (s. e kînelele pistorilor, kînele lăni, kînele leș), în kîni că p_răși foarte skърт (konoșă, dorș, kînele care aleargă iste) și în kînele făr p_ră (kînelețкъреск și din Ginea). Kînele selvatică trășe în societăți, cari kîni sînt foarte îndrășneși în kîti kînd le e foame atak atșni căr și pe leș; dintre toate pasele kînilor domesticiți, kînele pistorăși seamă foarte multă că kînele selvatică; dint'insă aș eșit toate aceste pase kînești domesticiți akșă. — Diversitatea kînei a avșt o mare influenșă asupra kînelă; șni șoiș de kîni, trasportăți într'o țăr streină, a fost șvăși la niște skîmșri impoșante în formele corpăși lor, (amă s. e. este în Amerika și India o țăr unde toți kîni adșni akolo, și perđ koada lor. Șoișă nișit danois trasportăți

în kînele calde, peste patр ani—și perde p_răși talentăși și glasăși, inkіș seamă akolo că șni felă de țină ce se țină). — Kъdeaoa, dșne ce a fost borșoast 60 de zile, țat 4—6 și kърora șirș le dъ цуț, i linșe adese-orі sare a-i ținea kșragi, ba inkъ le înrite șdș și bală totă că skoușă aceste de kșrșenie; kînd șmbăș ține-va s'—i iea șii, ea—i ap_ră că mare kșragi. — Kъde 10 și la 12 zile dșne ce năsk, ținș oki inșim, dșne poș lăni kînele este în forma sa. Kînele m_pinkъ carne, ținș și felășim de mișkъриле che remiș de la stăpînăși săș, însă p_ră—ăș vedem mișkîndș ерșри kșde, și nișă kîndș e bolnăș rșne de pe kîniș iearș nișit earș kîneakș, piș (*chiendent*). Șomăș kînelă e foarte șporș. — Kînele, căr kîndș e șvăștoș, șșere multă de pșeci și de strenci (mites); apoi este și șvăș la mai mult boale (prokșăș žirodie) kîndș e țip_ră, apoi și la țr—bare în toți țimșăși, mai că seamă în zilele foarte kъdșroase ale vșii; în această boală grozăș kînele nă poate să vază ana; kîndș șni kîne țrbatăș mășk pe v_răș omș, atșni omăș pșimeș și elă această boală țorăș și moare în 24 de ore în șșșorșnele nesușe. De aceș ori ține s'arș intșna să se mășche de v_răș kîne căr și neșindș țrbatăș, indăș să arș pana că șni făr fărș poș saș că neatra iadșăși și să kîme șni medikș. — Eșinteni antici adora că o zeită șni kпă de kîne șvăș nișirea de *Anubis*.

(Ba șma.)

Комникацини știинтиче мичи.

Обсервациниле метеорологије ла Бксрешти де ла 23—31 Август.

Temperatura dăpъ термометрă лă Reaumur,				Dim. ла ora 6, d. a. ла ora 4, seara ла ora 10.			
în шмър.				Temperatura de mizlok			
	Dim. ла ora 6,	d. a. ла ora 4,	seara ла ora 10	Barometрă a variatș între 316 și 318 lini de Parisș.			
Ла 23	11,5	19	14	Ла 28	9,5	21,5	14
Ла 24	9	23	13	Ла 29	10,5	21	14
Ла 25	10,6	20,3	13	Ла 30	9,5	21,5	14
Ла 26	11,5	22,5	14	Ла 31	10	22	14
Ла 27	10,5	23,6	14	Temperatura de mizlok	9,2	21,6	12,7

Înțiingare.

Dșne țereșe măștoră din D-niș avoșă, eșpedșirea acestăș žurnalăș în distrikte și peste hotărășă țrșei, se va face nișă odată pe lăni, țrimigîndș kîte 4 nișere ла o eșpedșie.

Red.

Типрăтиș în Типография Колецилăși Sf.Sava.